

Opava 21.5.2013
čj. SRS 028896/2013

Oblastní odbor SRS
Jaselská 552/16
746 82 Opava

Zpráva č. 8 oblastního odboru OPAVA o výskytu škodlivých organismů a poruch za období od 13.5.–19.5.2013

1. Počasí

Počasí v uplynulém týdnu bylo typicky květnové, teplotně velmi příjemné, s lokálními přeháňkami i doznívajícím deštěm v pondělí. Ledoví muži tentokrát prošli bez mrazů. Ranní minima se pohybovala většinou mezi 4 a 9 °C, nejteplejší ráno bylo 17.5., kdy se teploty pohybovaly až kolem 14 °C. Ještě v pondělí bylo většinou zataženo se slabým deštěm a teplotami kolem 15 °C. Od úterý bylo počasí proměnlivé, většinou oblačné až skoro jasné, odpolední nejvyšší teploty dosahovaly na 20 až 24 °C. Druhá polovina týdne byla velmi větrná, zejména v horských oblastech a jižní části oblasti.

2. Výskyt škodlivých organismů a poruch

Růst a vývoj porostů je stále velice rychlý. Přestože počasí se zdá být příznivé pro vývoj houbových chorob, ty zatím větší problémy nepůsobí. Stále jsou ještě lokálně zjišťovány škodlivé výskyty blýskáčků v porostech ozimých řepek. V bramborách se objevují první imaga mandelinky bramborové, v obilninách, cukrovce, chmelu a na ovocných dřevinách mšice. Občas dochází k popálení porostů zejména při přihnojování kapalnými hnojivy.

OBILNINY

Porosty ozimů i jařin jsou většinou vzrůstově i vývojově vyrovnané, v dobrém zdravotním stavu. Místy po deštích dochází zatím k mírnému poléhání zejména ozimých ječmenů. V porostech se objevují první mšice.

PŠENICE OZIMÁ (RF 32–39 BBCH, fáze 2. kolénka až fáze jazýčku posledního listu)

Střední výskyty padlí pšenice (*Blumeria graminis*) zaznamenali v okresech Olomouc (Litovel), Prostějov (Klenovice na Hané, Němčice nad Hanou) a Přerov (Osek nad Bečvou). *Pozorování napadení listů se provádí při objevení posledního listu (37 BBCH), na počátku metání (51 BBCH) a v době květu (61 BBCH) na dvaceti rostlinách odebraných při úhlopříčném průchodu porostem (10 míst krát 2 rostliny). Z každé rostliny se vybere vždy jedna průměrně vzrostlá, plodná odnož. Při prvních dvou pozorováních se z odnoží ve vzorku hodnotí napadení třetího listu shora, při třetím pozorování napadení horních dvou listů. Zaznamená se % napadených odnoží pšenice, při posledním pozorování se hodnotí index napadení pro jednotlivá listová patra.*

Ošetří se porosty s více než 60 % napadených odnoží nebo při indexu napadení 40 a více % v době květu (61 BBCH).

První výskyty pyrenoforové skvrnitosti pšenice (*Pyrenophora tritici-repentis*) byly pozorovány 16.5. v okresech Prostějov (Němčice nad Hanou) a Přerov (Troubky).

Sledování pyrenoforové skvrnitosti pšenice se provádí ve fázích 31–32 BBCH (1. až 2. kolénko), 37 BBCH (objevení posledního listu), 51 BBCH (počátek metání) a 71 BBCH (krátce po odkvětu) na dvaceti rostlinách odebraných při úhlopříčném průchodu porostem (10 míst krát 2 rostliny). Sleduje se počet napadených listů a při posledním pozorování se určí index napadení pro dvě horní listová patra.

Ošetří se porosty s 5 a více % napadených listů, případně s indexem napadení horních dvou listových pater 40 a více % při posledním pozorování.

První výskyty mšice střemchové (*Rhopalosiphum padi*) v porostech ozimých pšenic zaznamenali v okresech Jeseník (Javorník-Ves) a Opava (Jamnice) 16.5.

Pozorování mšic se provádí na začátku metání (49 BBCH), na začátku kvetení (61 BBCH) a začátku zrání (71 BBCH). Kontroluje se 50 odnoží, vždy všechny listy a klas (5 míst krát 10 odnoží). Pozorování se provádí více než 20 m od okraje porostu. Vypočte se průměrný počet každého druhu na jednu odnož.

Ošetří se porosty, kde je v průměru 3 a více mšic na jednu odnož.

První slabé výskyty vajíček kohoutků (*Oulema spp.*) hlásili 15.5. z okresu Šumperk (Bludov) a 16.5. z okresu Jeseník (Bernartice, Javorník-Ves). Výskyty imag i vajíček jsou vesměs slabé.

Pozorování imag se provádí po uplynutí 4 dnů (nemusí být za sebou) s maximální teplotou vyšší než 17 °C, které následují po splnění sumy efektivních teplot $SET_{6,0}$ 110,0 °C denních stupňů DS (orientačně to bývá v období od konce dubna do poloviny května). Kontroluje se 100 smyků v porostech pšenice a ječmene na deseti různých místech rozložených na ploše pozemků (10 míst krát 10 smyků). Pozorování vajíček a larev se provádí po dosažení $SET_{6,0}$ 400,0 °C DS (orientačně u ozimé pšenice ve fázi 32–37 BBCH). Pokud je vylihlých larev méně než 50 %, pozorování se opakuje po týdnu do doby, než se zjistí 50 % vylihlých larev. Kontroluje se 10 odnoží za sebou v řádku na 10 různých místech porostu (celkem 100 odnoží) ve vzdálenosti více než 20 m od okraje porostu.

Předpoklad škodlivého výskytu larev je při zjištění více než 70 brouků na 100 smyků. Ošetřuje se v době, kdy poměr vajíček a vylihlých larev je 1 : 2 nebo vyšší.

JEČMEN OZIMÝ (RF 33–51 BBCH, fáze 3. kolénka až počátek metání)

Porosty jsou většinou vyrovnané, v dobrém zdravotním stavu. Výskyty chorob jsou většinou nevýznamné. Střední výskyt padlí ječmene (*Blumeria graminis*) byl zaznamenán v okrese Frýdek-Místek (Skalice). Napadení je postupně překrýváno příznaky polní rezistence.

První výskyt kyjaty osenní (*Sitobion avenae*) v ozimém ječmeni zaznamenali v okrese Nový Jičín (Kunín) 15.5.

Monitoring a indikace ošetření mšic viz pšenice ozimá.

První výskyt vajíček kohoutků (*Oulema spp.*) zaznamenali rovněž 16.5. v okrese Jeseník (Velká Kraš). Výskyty imag i vajíček jsou vesměs slabé.

Monitoring a indikace ošetření viz pšenice ozimá.

JEČMEN JARNÍ (RF 1–30 BBCH, počátek bobtnání až začátek sloupkování)

Silné žloutnutí některých porostů jarního ječmene v důsledku podmáčení následkem intenzivních srážek pozorovali v okrese Karviná (Nový Bohumín, Starý Bohumín, Skřečoch).

První výskyt síťovité skvrnitosti ječmene (*Pyrenophora teres*) v okrese Olomouc (Myslechovice) zjistili 14.5. Střední výskyty už zaznamenali v okresech Opava (Opava-předměstí) a Přerov (Citov).

Pozorování síťovité skvrnitosti ječmene se provádí na konci odnožování (29 BBCH), při objevení se posledního listu (37 BBCH) a začátkem metání (51 BBCH). Kontroluje se 20 rostlin (odnoží) při úhlopříčném průchodu porostem (10 míst krát 2 rostliny). Z každé rostliny se vybere jedna průměrně vzrostlá odnož. Ve fázi 29 BBCH se hodnotí celá rostlina. Ve fázi 29 a 37 BBCH se určí % napadených rostlin (odnoží).

Ošetří se porosty, u nichž je napadeno 5 a více % rostlin (odnoží).

První výskyt příznaků spály ječmene (*Rhynchosporium secalis*) byl pozorován 16.5. v okrese Jeseník (Javorník-Ves).

Pozorování spály ječmene se provádí od vytvoření druhého kolénka do začátku metání (32–51 BBCH) a ve fázi, kdy první zrna dosáhla poloviny konečné velikosti (71 BBCH). Kontroluje se 20 rostlin (odnoží) při úhlopříčném průchodu porostem (10 míst krát 2 rostliny). Z každé rostliny se vybere jedna průměrně vzrostlá odnož. Ve fázi 32–37 BBCH se hodnotí příznaky napadení na čtvrtém listu shora, ve fázi 39–51 BBCH na třetím listu shora.

Ošetří se porosty, u nichž je ve fázi 32–51 BBCH napadeno 50 a více % listů.

První výskyty padlí ječmene (*Blumeria graminis*) byly pozorovány v okrese Prostějov (Myslejovice, Ohrozim) 14.5.

Pozorování padlí ječmene se provádí v plném odnožování (25 BBCH), při objevení druhého kolénka (32 BBCH) a na začátku metání (49–51 BBCH). Kontroluje se 20 rostlin (odnoží) při úhlopříčném průchodu porostem (10 míst krát 2 rostliny). Z každé rostliny se vybere jedna průměrně vzrostlá odnož.

Ošetří se porosty, u nichž je při prvních dvou pozorováních padlím ječmene napadeno 10 a více % rostlin (25 BBCH) nebo odnoží (32 BBCH), případně při indexu napadení horních dvou listových pater 40 a více % na začátku metání.

V okrese Opava zaznamenali 15.5. první výskyt kyjaty osenní (*Sitobion avenae*) (Otice) i první výskyt mšice střemchové (*Rhopalosiphum padi*) (Opava-předměstí).

Monitoring a indikace ošetření mšic viz pšenice ozimá.

OLEJNINY

ŘEPKA OZIMÁ (RF 57–65 BBCH, jednotlivé květy sekundárních květenství viditelné až plný květ)

Výskyty houbových chorob jsou slabé.

První výskyt mšice zelné (*Brevicoryne brassicae*) v porostu ozimé řepky byl hlášen 16.5. z okresu Přerov (Osek nad Bečvou).

V období od konce dokvétání až ihned po odkvětu (fáze 67–69 BBCH) se sleduje počet plodenství napadených 100 a více mšicemi (počet mšic se odhaduje).

Za škodlivé se považuje 10 a více % takto napadených plodenství.

V některých lokalitách pokračují škodlivé výskyty blýskáčka řepkového (*Meligethes aeneus*). Ojedíněle jsou porosty tak silně poškozeny, že prakticky nekvetou, na mnoha lokalitách bylo nutno postřiky insekticidy opakovat. Silný výskyt byl zjištěn v okrese Jeseník (Javorník-Město), střední výskyty zaznamenali v okresech Prostějov (Krumšínský, Myslejovice, Soběsuky). U některých populací se pravděpodobně projevuje rezistence k aplikovaným insekticidům.

Výskyt brouků se sleduje jednou týdně od dosažení teploty 9 °C ve 14 hodin do začátku květu řepky. Hodnotí se počet brouků na 50 vrcholových květenstvích.

Ošetření se provede u porostů, kde je v průměru více než 300 brouků na 100 vrcholových květenství.

První výskyty imag krytonosce šesulového (*Ceutorhynchus obstrictus*) byly zaznamenány 15.5. v okrese Karviná (Staré Město) a 16.5. v okrese Jeseník (Javorník-Město, Javorník-Ves).

Výskyt brouků se sleduje na rostlinách dvakrát týdně v období od kvetení řepky (asi 30 % květů na hlavním stonku otevřených) do plného květu (asi 50 % květů na hlavním stonku otevřených, první korunní plátky již opadávají), fáze 63–65 BBCH, a jednou týdně v období dokvétání (velké množství korunních lístků již opadlo) do konce květu, fáze 67–69 BBCH. Kontroluje se vždy namátkově vybraných 25 rostlin na protilehlých okrajích pozemku (celkem 50 rostlin).

Ošetření se provede u porostů, kde je v průměru 1 a více brouků na 1 rostlinu.

První výskyty imag bejlomorky kapustové (*Dasyneura brassicae*) byly pozorovány 15.5. také v okresech Opava (Opava-předměstí) a Šumperk (Bludov), první výskyt larev zaznamenali v okrese Prostějov (Nezamyslice, Němčice nad Hanou) 16.5. V okrese Jeseník (Javorník-Město, Javorník-Ves) je výskyt larev hodnocen ojedíněle jako střední, a to zejména na okrajích porostů.

Výskyt imag se sleduje na rostlinách dvakrát týdně v období od žlutého poupěte do plného květu, fáze 59–65 BBCH, a jednou týdně v období od plného květu do konce květu, fáze 65–69 BBCH. Kontroluje se vždy namátkově vybraných 25 rostlin na protilehlých okrajích pozemku (celkem 50 rostlin).

Ošetření se provede u porostů, kde je pozorováno v průměru 0,25 a více imag bejlomorky kapustové na 1 rostlinu. Ošetření v době, kdy jsou již vyvíhlé larvy, je neúčinné.

OKOPANINY

BRAMBOR (RF 9–31 BBCH, pokročilá fáze klíčení až počátek prodlužovacího růstu)

První výskyty imag **mandelinky bramborové (Leptinotarsa decemlineata)** byly hlášeny 14.5. z okresu Přerov (Tučín) a 16.5. z okresu Jeseník (Javorník-Ves).

V období hromadného kladení vajíček se sleduje množství brouků v porostu a za 2–4 týdny (tedy celkem třikrát) množství ohnisek larev. Porost je nutno projít nejméně čtyřikrát na různých místech tak, aby bylo podchyceno průměrné napadení.

Ošetření se provede v době maxima líhnutí larev. Při normálním průběhu počasí to bývá obvykle v době, kdy první vylíhlé larvy dosáhnou třetího instaru. Ošetří se porosty, kde bylo zjištěno 100 a více brouků na 1 ha nebo 140 a více ohnisek larev, přičemž za jedno ohnisko se považuje skupina 35 a více larev.

CUKROVKA (RF 10–22 BBCH, 1. list viditelný až 5 listů vyvinuto)

Silné poškození po aplikaci herbicidu zaznamenali na 30 ha v okrese Prostějov (Tištin).

Pravděpodobně poškození komplexem chorob **spály řepy (Pleospora betae, Pythium ultimum, Thanatephorus cucumeris)** způsobilo na Prostějovsku (Klenovice na Hané, Mořice, Pivín, Tištin) výpadky až 50 % rostlin.

Na většině sledovaných lokalit pokračuje přelet okřídlených samic **mšice makové (Aphis fabae)** ze zimních hostitelů do porostů řepy a máku. V lokalitě Čehovice v okrese Prostějov byl přelet ukončen 16.5. V okrese Bruntál (Úvalno) pozorovali 16.5. okřídlené samičky v porostu cukrovky.

Ošetření se signalizuje u semenaček při zjištění prvních larev mšice makové se základy křídel, u technické cukrovky při ukončení hlavního přeletu, tj. když 95 % okřídlených mšic opustilo brsleny.

Silné poškození porostu cukrovky **slimáčky (Deroceras spp.)** v okrese Prostějov (Mořice) způsobilo výpadek rostlin v ohnisku o rozloze přibližně 5 ha.

CHMEL (RF 24–28 BBA, čtvrtý až osmý pár vedlejších výhonů viditelný)

Ve chmelnicích probíhá zavádění výhonů na drátky a první oborávka chmele.

Začal přelet **mšice chmelové (Phorodon humuli)** ze zimních hostitelů. V okrese Přerov (Prosenice) zaznamenali první výskyt okřídlených samic na rostlinách chmele 16.5. Výskyt mšice chmelové se sleduje jednou týdně od zavedení chmele.

Ošetření chmele se provede při průměrném výskytu 50 a více mšic na 1 list nebo při napadení 10 a více % hlávek v období začátku tvorby kolonií larev na listech chmelových rostlin.

OVOCNÉ DŘEVINY

V intenzivních sadech převládají slabé výskyty škodlivých organismů, silnější výskyty jsou zjišťovány hlavně na neošetřovaných stromech v silničních stromořadích, extenzivních sadech a na rozptýlené zeleni.

Jádroviny

JABLOŇ (RF 64–67 BBCH, asi 40 % květů otevřeno až vadnutí květů)

Výskyt **padlí jabloně (Podosphaera leucotricha)** na náchylných odrůdách v okresech Jeseník (Javorník-Město), Olomouc (Náměšť na Hané, Vilémov u Litovle) a Prostějov (Dětkovice) je lokálně až střední.

Ošetření se signalizuje v období sekundárního šíření choroby ve fázi 55 BBCH (zelené poupě) a opakuje se podle potřeby (infekční tlak, intenzita růstu, použitý přípravek) přibližně až do fáze 76 BBCH (plody velikosti vlašského ořechu).

Střední výskyty **mšic (Aphididae)** byly pozorovány v okresech Jeseník (Javorník-Město) a Olomouc (Vilémov u Litovle).

Kontroluje se 100 letorostů (na 5 místech 20 letorostů z 1 stromu) na konci kvetení, fáze 67 BBCH.

Ošetření se provede při napadení 2 a více % letorostů koloniemi mšic, v případě napadení mšicí jabloňovou 10 a více %.

Střední výskyt larev **květopasa jabloňového (*Anthonomus pomorum*)** zaznamenali v okrese Přerov (Tučín), silný výskyt v okrese Karviná (Nový Bohumín).

Pozorování výskytu imag se provádí dvakrát v týdenním intervalu v období zeleného pupene až myšího ouška. Kontrolují se úlovky imag květopasa jabloňového ve 30 sklepech z 30 plodných dvouletých větví.

Ošetření se provede při dosažení nebo překročení prahu škodlivosti, tj. při počtu 1,5 kusů imag v průměru na jedno sklepnutí. Po nakladení vajíček je chemická ochrana již neúčinná.

Nálety samců všech sledovaných škodlivých druhů **motýlů (*Lepidoptera*)** jsou vesměs pouze slabé, u některých druhů nulové.

HRUŠEŇ (RF 64–65 BBCH, asi 40 % květů otevřeno až plný květ)

Silný výskyt housenek **bekyně zlatořitné (*Euproctis chrysorrhoea*)** byl pozorován na hrušních v okrese Olomouc (Svéšedlice).

Za škodlivý se považuje výskyt 4 a více housenek v průměru na jeden letorost.

Peckoviny

SLIVŮŇ (RF 69–71 BBCH, konec kvetení až velikost plodu do 10 mm)

Střední výskyt housenic **pílatky švestkové (*Hoplocampa minuta*)** a **pílatky žluté (*Hoplocampa flava*)** pozorovali v okrese Olomouc (Náměšť na Hané).

Imaga pílatek se sledují dvakrát týdně od začátku kvetení, fáze 61 BBCH, a po zjištění prvních imag denně do konce kvetení, fáze 67 BBCH, na 3 bílých lepových deskách. Výskyt vajíček se sleduje jednorázově na konci kvetení, fáze 67 BBCH, ve 100 nejvyvinutějších středových květech ze 100 květních růžic.

Optimální termín ochrany je při začátku líhnutí housenic, tj. při zjištění vajíček se dvěma červenými skvrnkami. Ošetří se sady, které v průměru vykazují napadení květů 5 a více %.

Silnou první výraznou letovou vlnu **obaleče švestkového (*Cydia funebrana*)** zaznamenali odchylem samců do feromonových lapáků v okrese Karviná (Nový Bohumín), střední v okrese Nový Jičín (Štramberk).

Přílet samců se sleduje dvakrát týdně od 1.5. do 15.9.

Ochrana proti současné, tj. první generaci, která působí propad plodů, není obvykle účelná. Pouze v letech s nízkou nasadou plodů a velmi vysokou populační hustotou obaleče švestkového je vhodné ji provést, a to po zjištění první výrazné letové vlny. Ošetření se signalizuje v období letu imag letní generace, a to v první třetině letové křivky této generace. Ochranný zásah je vhodné směřovat proti právě se líhnoucím housenkám, tj. asi týden po vrcholu letové vlny. U raných a poloraných odrůd většinou stačí jedno ošetření. U pozdních odrůd, pokud nadále trvají vysoké přílety samců do feromonových lapáků, se provede druhé ošetření, a to přibližně 10 dnů po prvním.

Za oblastní odbor Opava zpracoval: Ing. Jan Sitek